

INOVAȚIE ȘI PROFUNZIME ARTISTICĂ ÎN TEATRUL ROMÂNESC

DOI 10.46522/CT.2024.02.09

Anca Ofelia MARKOS PhD student

„Aureliu Manea“ National Theater Turda, România

ancamark@gmail.com

Abstract:

Innovation and Artistic Depth in Romanian Theater

Victor Ioan Frunză, already a well-known name in the world of Romanian theatre and an important stage director (as he likes to call himself), whose work is now recognized both nationally and internationally, has gained prestige thanks to his innovative, controversial approaches to theatrical production. The authenticity of each production he has overseen has largely stemmed from the unique way in which he manages to blend together more traditional directorial techniques with various novel elements. The skill with which he explores a panoply of contemporary themes, as well as his habitual willingness to integrate disparate stylistic rudiments of stagecraft in his work, represent a constant source of inspiration for those who are actively involved in the independent art scene (and who, acknowledging him as a proverbial benchmark, find themselves encouraged to experiment with the utilization of different forms of artistic expression). His activity, carried out both in Romania and beyond its borders, has contributed to his recognition as an accomplished director on a national and an international level, his productions having been staged in countries such as Germany, Slovakia, France, the Czech Republic and Hungary. The main intent of the present study is to highlight the invaluable influence which Victor Ioan Frunză, the stage director,

has had over the enrichment and evolution of modern theatre direction through his development of a number of authentic working methods which, in turn, have come to serve as models for his successors in the art of stagecraft. We will analyze not only the role and importance held by music, set design and the actor in his productions, but also their aesthetic peculiarities, along with their style of reinterpreting time-honored texts by way of bringing them up to date.

Keywords:

dramatic text, directing style, scenography, aesthetics, laboratory

Absolvent al Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică (UNATC) din București, promoția 1974, clasa prof. Mihai Dimiu, Victor Ioan Frunză a fost coleg cu Tompa Gabor, Andrei Mihalache, Dominic Dembinski, acumulând o experiență de peste 40 ani, prin care a reușit să își mențină spiritul creativ viu și autentic, prezentându-se mereu altfel, evitând manierismele și clișeele. Cariera sa nu se rezumă doar la cea de practician de teatru, din contră, Frunză a coordonat generații întregi de studenți – regizori în cadrul diferitelor instituții de învățământ superior de artă teatrală (Academia de Muzică „Gorge Dima“ din Cluj, Universitatea de Arte din Târgu Mureș, UNATC București). A pus bazele catedrei de regie de teatru din cadrul Universității de Arte Târgu Mureș, unde este mentorul unei noi generații între anii 1990-1994, în paralel cu catedra de regie de operă a Academiei de Muzică Gheorghe Dima Cluj (1990-1992).

Creația lui Victor Ioan Frunză nu ține cont de vârstă, gen, clasă socială, un rol important în cariera sa avându-l regia spectacolelor de animație pentru copii, însuși debutul său regizoral fiind în teatrul de animație, cu spectacolul *Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte*, la Teatrul de Păpuși și Marionete din Brăila, în 1982. Răstimpul petrecut la Teatrul de Păpuși din Brăila are un rol important în formarea sa ca artist, relevând totodată afinitatea lui Frunză pentru universul copilăriei de care a fost puternic marcat în anii studenției,

în timp ce urma cursurile de teatru de păpuși și marionete, sub îndrumarea Irinei Niculescu: „Era o scenă de 80-90 de centimetri, cu marionete de lemn sau de porțelan și am realizat câteva spectacole care cu siguranță au rămas în memoria spectatorilor, precum musicalul *Motanul încălțat*, *Capra cu trei iezi*, *Drôle de ménage*, un text foarte frumos al lui Jean Cocteau. Teatrul de marionete poartă pecetea copilăriei din noi. Sunt spectacole pure și simple⁴¹.

Elemente folosite în construcția spectacolelor de teatru de animație pentru copii, precum efecte teatrale speciale, muzică, al căror scop este de a constitui experiențe vii, energice, adaptate intereselor copiilor, se regăsesc și în alte spectacole dedicate publicului tânăr. Această practică a contribuit la dezvoltarea unei cariere prolifică în realizarea spectacolelor pentru maturi. Cu toate acestea, Frunză și-a păstrat interesul pentru producțiile destinate copiilor și tinerilor, inclusiv în cadrul unor proiecte ulterioare în teatrele de stat și independente. Influența sa în modernizarea teatrului românesc este consecința modalității prin care acesta a îndrumat actorii, susținându-i în evoluția lor profesională, încurajându-i să cerceteze noi forme de expresie artistică, prin intermediul spectacolelor regizate.

Temele abordate în cadrul spectacolelor sale sunt de origini diverse și sunt prezentate publicului într-o manieră reinterpretată, contemporană. Modalitatea prin care a folosit și dezvoltat tehnicile de regie modernă a schimbat felul în care era perceput spectacolul de teatru. Din interacțiunea pe care a avut-o de-a lungul carierei cu artiști din domenii diferite și din diverse instituții de cultură a rezultat elaborarea unor spectacole pluridisciplinare, inovatoare, atractive pentru spectatori. Acesta este și motivul pentru care, în fața creațiilor sale, comunitatea artistică din care face parte nu rămâne impasibilă. Inovațiile și provocările prezente în fiecare spectacol se transformă în evenimente teatrale importante, acestea urmând să genereze dezbatere și discuții în

1. https://www.cotidianul.ro/regizorul-victor-ioan-frunza-pentru-mine-teatrul-este-un-taram-al-iluziei-si-nu-al-inselarii/#google_vignette.

cadrul comunității artistice. Astfel, contribuția lui Victor Ioan Frunză este însemnată în evoluția teatrului românesc modern, fiind unul dintre cei mai marcanți regizori români contemporani.

Stilul regizoral și abordarea artistică

Interesul pentru detaliile sonore și vizuale reprezintă o particularitate a stilului său, constituind astfel o atmosferă specifică, prin intermediul unor decoruri elaborate și prin utilizarea luminii, care în cazul său, joacă un rol important în transmiterea emoțiilor. Atenția desăvârșită asupra esteticii spectacolelor sale contribuie la utilizarea diferitelor elemente vizuale, jocuri de lumini, decoruri, într-o manieră în care să susțină narațiunea și aprofundarea psihologică a personajelor. În viziunea sa, spațiul scenic devine o componentă vie, iar însușirile abordării sale spațiale înglobează întrebuintarea într-un mod original a elementelor de scenografie, includerea într-o manieră organică a luminii și a sunetului în arhitectura spectacolului, constituirea unor universuri vizuale distincte pentru fiecare spectacol. Acest amalgam de componente sonore și vizuale contribuie la o atmosferă teatrală ce farmecă publicul, purtându-l în universul imaginat de către regizor.

Preferințele tematice și estetice

Victor Ioan Frunză și-a construit renumele în urma modalității prin care alege să interpreteze, să adapteze și să rescrie textele dramatice. Temele principale prezentate în opera sa sunt de natură politică, socială, de o sensibilitate neobișnuită. Motivul pentru care abordarea sa poate fi considerată controversată este determinat de faptul că, în spectacolele sale, Frunză nu se teme să abordeze subiecte discutabile, provocându-și astfel spectatorii să chibzuiască asupra problemelor actuale. Prin tematica specifică, stilul unic de interpretare, fiecare spectacol se transformă într-o experiență marcantă și memorabilă.

Estetica spectacolelor lui Victor Ioan Frunză

Estetica spectacolelor sale, puternic individualizată, intensă din punct de vedere vizual, este reprezentată prin elemente scenografice neconvenționale, în unele cazuri fiind vorba de elemente scenografice minimaliste, cu un impact semnificativ, pe când în altele, scenografia acoperă scena prin elemente menite să ilustreze cât mai bine atmosfera spectacolului. Așadar, utilizarea imaginilor scenice puternice, integrarea elementelor plastice în narațiunea scenică, însoțite de utilizarea simbolisticii vizuale și coerența stilistică, contribuie la formarea amprentei personale a regizorului, dând caracter unic și recognoscibil spectacolelor sale.

Scenografiile create sub direcția lui Frunză sunt adesea spectaculoase, fiind gândite să amplifice mesajul pieselor. Colaborările sale cu diverși artiști, inclusiv cu scenografi, au fost esențiale pentru succesul producțiilor sale. Una dintre aceste colaborări notabile este cea cu Adriana Grand, scenografă talentată, a cărei viziune artistică și abordare creativă au influențat profund evoluția spectacolului teatral. Colaborarea dintre Victor Ioan Frunză și Adriana Grand ilustrează sinergia dintre regie și scenografie, esențială pentru realizarea unor spectacole de excepție. Teatrul este o artă sincretică, iar fiecare componentă, de la regie la scenografie, contribuie la crearea unei atmosfere și a unei povestiri convingătoare. Frunză, cu experiența sa vastă în regie, și Grand, cu talentul său artistic, au reușit să creeze împreună proiecte memorabile. Adriana Grand este un nume important în scenografia românească. Cu un repertoriu bogat de creație în teatrul românesc, i se recunoaște capacitatea de a transforma orice spațiu scenic, prin utilizarea unor elemente inovatoare care să evidențieze temele și emoțiile pieselor. Scenografia sa poate fi caracterizată printr-o estetică minimalistă, expresivă, izbutind să făurească universuri scenice care captează interesul și fantezia spectatorilor. Colaborarea dintre Victor Ioan Frunză și Adriana Grand se bazează pe îmbinarea concepției lor artistice, unde Frunză oferă direcția artistică și epică a reprezentației, în timp ce Grand garantează suportul vizual în care fiecare element de decor susține și intensifică sensul operei. Conlucrarea dintre Victor Ioan Frunză și Adriana

Grand nu doar că a contribuit la succesul pieselor individuale, dar a influențat și evoluția teatrului românesc contemporan. Alăturarea unei modalități inovatoare de regie cu scenografia sugestivă confirmă importanța muncii interdisciplinare în elaborarea unei experiențe teatrale impresionante. Colaborarea s-a dovedit rodnică, având drept rezultat crearea unor spectacole cu care au rezonat nu numai criticii, ci și publicul, influențând astfel evoluția teatrului românesc contemporan.

Montările lui Frunză provoacă adesea publicul, prin utilizarea metaforelor vizuale și a simbolurilor puternice, pentru a transmite mesaje profunde. Astfel, prin intermediul unei abordări complexe și deschise interpretării, publicul este forțat să descifreze simbolurile respective, să abordeze o gândire critică și să își reevalueze perspectivele.

Viziune

Un artizan al timpurilor sale, maestru al meșteșugului, avid căutător de forme noi de expresie, stilul lui V. I. Frunză este dificil de definit, dar ușor recunoscut. El îmbină adesea tehnologia modernă cu tradițiile teatrale. Utilizarea proiecțiilor video, a sunetului amplificat și a altor tehnici multimedia în producțiile sale este un exemplu clar al dorinței sale de a aprofunda și îmbogăți experiența teatrală. Acest procedeu de lucru aduce spectacolul de teatru mai aproape de contemporaneitate, devenind astfel accesibil și relevant pentru publicul modern. Bogata experiență acumulată în urma colaborării cu diferiți actori în cadrul proiectelor sale, îl determină să dorească să își canalizeze energia asupra anumitor trupe din teatrele de stat, dintre care amintesc Teatrul Maghiar din Timișoara, Teatrul Național București, Teatrul Municipal Baia Mare, unde va regiza numeroase spectacole. Firesc și deloc surprinzător, își asumă un nou rol, de *regizor constructor*² și își formează propria echipă, bazată pe aceleași principii artistice, devotament și respect pentru teatru.

2. <https://www.observatorcultural.ro/articol/gindesc-inovatia-teatrala-ca-pe-ceva-discret-interviu-cu-victor-ioan-frunza/>.

Semnificația luminii și a sunetului în spectacolele montate de Victor Ioan Frunză

În spectacolele a căror regie o semnează, un rol esențial îl poartă jocul de lumini, care întreține narațiunea vizuală și este semnificativ în alcătuirea unor stări emoționale puternice. Scopul luminii este de a evidenția scena, accentuând tensiunea dintre personaje și trăirile acestora. În spectacole precum cele inspirate de Shakespeare, cum sunt *Visul unei nopți de vară* și *A douăsprezecea noapte*, regizorul utilizează jocul de umbre și contrastul luminos pentru a potența idei precum absurdul, iubirea haotică și natura volatilă a umanului. Lumina devine astfel un mijloc de separare simbolică între diferitele realități emoționale și psihologice ale personajelor, precum și între diversele niveluri narrative ale spectacolului. În majoritatea montărilor, lumina contribuie la o atmosferă captivantă, dublând ironia și comentariul social. Frunză îmbină lumina cu elemente minimaliste pentru a sublinia fragilitatea relației dintre om și teatru, ilustrând o lume dezrădăcinată de sensuri profunde, în care teatrul și spectatorul sunt, uneori, separați de un abis simbolic construit prin lumini și umbre marcante. În spectacolele lui Victor Ioan Frunză, sunetul joacă un rol esențial în transmiterea emoției și în structurarea atmosferei, fiind un element complementar luminii și scenografiei.

Rolul sunetelor și al muzicii este de a accentua momentele de tensiune dramatică sau cele de tăcere revelatoare, contribuind astfel la un experiment teatral absolut. Frunză își dorește un teatru în care sunetul face parte din această experiență autentică și epocală a spectatorului, acesta întărind raportul dintre poveste și personaje: „o idee definitivată în decor trimitea la o anumită idee muzicală pentru clipa când avea să intre în viață scena respectivă, îmi sugera și mie idei de rezolvare a anumitor momente; era un flux de creație foarte generos pe care, după aceea, au reușit să-l prelungesc pe scenă, în strânsă colaborare cu actorii”⁴³. În punerile în scenă ale lui Victor Ioan

3. <https://yorick.ro/victor-ioan-frunza-muzica-pentru-scena-e-aproape-un-partener-de-joc/>.

Frunză, selecția muzicală aduce adesea accente moderne, ironice și chiar surprinzătoare, contribuind la atmosfera și mesajele spectacolului. În adaptările unor opere clasice precum *Hamlet* sau *Visul unei nopți de vară* sunt folosite piese muzicale cu scopul de a amplifica tensiunea dramatică sau de a înfățișa stările personajelor. Elementele clasice sunt adesea îmbinate cu componente muzicale contemporane, unde contrastul dintre acestea are menirea de a accentua ironia unei situații sau trăirile personajelor.

În producțiile sale, cum ar fi *Ghetou* de Joshua Sobol și *Falstaff* de Shakespeare, muzica nu este doar un fundal, ci o componentă activă care ajută publicul să simtă mai profund tensiunile și complexitatea pieselor. În cadrul montării unor opere, precum *Livada de vișini* de Cehov, Frunză utilizează adesea fragmente muzicale ce evocă nostalgie și melancolie, amplificând subtil nuanțele dramatice. Prin muzica folosită, regizorul creează o selecție muzicală care aduce un contrast între elementele clasice și cele moderne, contribuind la teme de nostalgie și ironie. Intenția sa este ca, prin intermediul muzicii, să fie sugerată pierderea valorilor tradiționale și necesitatea de adaptare la o nouă lume, în schimbare.

O selecție muzicală intempestivă are rolul de a destabiliza așteptările publicului, aceasta contribuind la accentuarea unei scene dramatice sau la evidențierea umorului negru. Astfel, alegerea muzicii devine un instrument de explorare a ironiei și a emoțiilor, în linie cu stilul său distinctiv de regie. Victor Ioan Frunză utilizează muzica live în montările sale pentru a intensifica atmosfera, a adăuga profunzime emoțională și a conecta spectatorii cu textul și acțiunea scenică. Această abordare muzicală este evidentă în montările sale pentru spectacole clasice, cum ar fi *Livada de vișini* de A.P. Cehov, *Nastasia*. *Poveste de cartier* de G. M. Zamfirescu sau alte lucrări, unde sunetele live devin un liant între tradiția textului și perspectivele moderne ale regiei. De exemplu, Frunză încorporează adesea instrumente live sau voce, creând efecte de ecou și amplifică stările personajelor și spațiul scenografic. Acest tip de integrare a muzicii live în montările lui Frunză nu doar că susține firul narativ, dar, în anumite cazuri, adaugă accente de ironie și nostalgie, susținând trecerile subtile de la momentele

dramatice la cele comice, așa cum este caracteristic în stilul regizorului. Această utilizare a muzicii oferă o experiență teatrală distinctă, unde sunetul live devine o prelungire organică a acțiunii și o cale de a provoca audiența să experimenteze piesa într-un mod profund senzorial și personal.

Prin prisma spiritului său inovator, regizorul își permite să experimenteze noi forme de exprimare artistică prin intermediul muzicii. A colaborat cu o serie de compozitori, contribuind la afirmarea acestora în spațiul artistic românesc. În concepția sa regizorală, muzica de scenă *reface o tradiție a teatrului*, nu este folosită în scop decorativ, ci îmbogățește narațiunea și contribuie la impactul emoțional al spectacolelor sale.

Simbolurile

Prin intermediul metaforelor și al obiectelor simbolice, Vicotr Ioan Frunză reușește să transmită mesaje complexe, generând experiențe teatrale profunde. În montarea din 1985 de la Teatrul Național din Cluj-Napoca, *Hamlet*, trecerea timpului și presiunea resimțite de Hamlet, personajul masculin central, sunt simbolizate printr-un ceas de perete uriaș. Sacrificiul uman și construcția mănăstirii sunt reprezentate prin intermediul schelelor în spectacolul *Meșterul Manole*, pus în scenă în 2001, la Teatrul Național din București. Manipularea luminii și a culorilor contribuie la crearea atmosferei în spectacolul *Caligula*, producție a Teatrului Odeon din București, 1996, unde Frunză, prin intermediul luminilor intense și a culorilor saturate, ilustrează nebunia și decadența. Însă o manieră a sa pentru a evidenția conflictele dintre personaje se realizează prin utilizarea contrastelor puternice de lumini și umbre. Frunză demonstrează că este un maestru al manipulării spațiului scenic, în moduri neașteptate. În *Ferma animalelor* (2011), adaptare scenică remarcabilă la Teatrul Metropolis din București, publicul este plasat în centrul acțiunii, înconjurat de actori, pentru a lăsa impresia de implicare a spectatorilor.

Abordarea și rescrierea textelor dramatice

Într-un text dramatic, Frunză caută constant conexiuni cu realitatea contemporană, sensuri ascunse în text, straturi multiple de semnificații și posibilități de reinventare a clasicilor. Nu se sfiște să abordeze subiecte controversate, adesea provocându-și spectatorii să reflecteze asupra realităților sociale și politice. Prin aceasta, spectacolele sale devin un catalizator pentru discuții și dezbateri. Publicul este încurajat să-și pună întrebări, să conteste status quo-ul și să se gândească critic la lumea în care trăiește. Într-o societate aflată într-o continuă schimbare, unde teatrul încurajează gândirea liberă, provocarea intelectuală pe care Frunză o lansează publicului său este esențială. Remarcabil este și efectul emoțional al spectacolelor sale, prin intermediul personajelor adesea profunde, complexe, umane, oferind astfel spectatorilor șansa de a fi empatici și de a reflecta asupra propriilor trăiri. Maniera prin care, prin intermediul fiecărui spectacol, Frunză reușește să atingă sufletul publicului, transformă fiecare reprezentație într-o experiență unică, ce rămâne întipărită în memoria spectatorului.

O altă componentă importantă a creației sale o reprezintă procedeul îndrăzneț prin care textele clasice reinterpretate sunt plasate într-un context contemporan, fiind justificată astfel importanța dramaturgului în echipa de creație artistică, în cazul în care nu va face el însuși dramatizarea. Adaptând și reinterpretând textele clasice, se realizează conexiunile între trecut și prezent, motiv pentru care, spectacolele lui Frunză sunt mereu actuale. În spectacolul *Nastasia. Poveste de cartier*, ce a avut premiera în 2016, la Teatrul Dramatic I.D. Sîrbu din Petroșani, adaptare după textul lui G.M. Zamfirescu, în cazul personajului Nastasia, limbajul este adaptat, pentru a reflecta stilul de vorbire contemporan, apelând la jargoane moderne ce reflectă realitatea vieții de cartier. Prin deconstruirea și rescrierea unui text interbelic, a rezultat o poveste ce-și desfășoară acțiunea într-o mahala oarecare – poate fi vorba de orice cartier mărginaș din București sau din țară, undeva la periferie – aspect susținut de stilul vestimentar kitschos al personajelor și de comportament. Decorul aglomerat, cu trimitere la

un service auto unde mașinile au fost părăsite, fără a mai fi reparate, folosește drept locuință visătoarei Nastasia și tatălui său, Ion. Acest spațiu are valențe multiple, reprezentând căldura căminului, cruzimea, gelozia, vanitatea, locul în care orice speranță piere. Elementele muzicale prezente în acest spectacol sunt intercalate cu scene de intensitate maximă, iar scopul acestora este de a favoriza impacturi dramatice puternice. Tranziția dintre scena în care Nastasia se pregătește de nuntă, ceea ce pentru ea reprezintă moartea și scena în care Vulpașin trece prin ritualul clasic de nuntă, ca mai apoi să afle că cea care avea să-i fie soție s-a sinucis, reprezintă un exemplu de ruptură puternică de ritm. Acțiunea concentrată susține ritmul alert de desfășurare a evenimentelor, prezentând teme precum iubirea, gelozia, dorința de răzbunare. Deși acest text interbelic a fost rescris și plasat în prezent, regizorul a păstrat temele și mesajul fundamental al operei originale, accentuând tragicul periferiei românești.

Laboratorul de cercetare

În calitate de mentor și pedagog, Frunză a contribuit semnificativ la formarea unei noi generații de actori, prin intermediul laboratorului de cercetare artistică, care a avut loc în cadrul Centrului Cultural pentru UNESCO Nicolae Bălcescu. Actorii au avut posibilitatea de a-și dezvolta viziunea generală asupra spectacolului, au avut libertatea de a experimenta și de a se manifesta, fiind susținuți și încurajați în dezvoltarea creativă. În cadrul acestui laborator, Frunză și-a format echipa mult dorită, dezvoltându-și metodologia proprie în lucrul cu actorii, care pune accent pe dezvoltarea creativității, căutarea autenticității în interpretare, evitând manierismele și clișeele. Actorii sunt încurajați de Frunză să exploreze în profunzime personajele, dezvoltând astfel nuanțe psihologice și emoții complexe. Publicului îi este permis să ia parte la spectacol, conectându-se mai bine cu personajele, în timp ce actorii au oportunitatea de a experimenta în scenă, prin personajele lor, diverse trăiri psihologice, descoperind noi modalități de expresie artistică și valențe în interpretare. Procesul de creație

dispune de o perioadă îndestulată destinată analizei, cercetării, improvizației și explorării în cadrul repetițiilor, cu o deosebită atenție pentru detalii: „Am făcut, într-adevăr, timp de șase ani un teatru pentru comunitatea locală, dar însoțită de componenta de cercetare și de sprijin pentru actorii tineri”⁴⁴.

Trupa se coagulează și odată cu premiera spectacolului *Furtuna* (2010), începe o colaborare de lungă durată cu directorul de scenă, sub numele „Trupa fără nume”. Însă aceasta nu a fost prima experiență a directorului de scenă în teatrul independent. Victor Ioan Frunză a înființat *Trupa pe Butoaie* în anii '90, fiind unul dintre primele proiecte de teatru independent din România, cu un format inedit și captivant. Spectacolele acestei trupe se bazează pe texte din teatrul popular medieval francez, îndeosebi farse, abordate cu o estetică specifică lui Frunză. Spectacolele sale prezentau momente extrem de relevante pentru istoria teatrului universal. Conceptul era itinerant, actorii jucând în aer liber pe butoaie, element ce oferea un aer medieval și un acces facil la spectacole în diverse locații. Trupa a reușit să aibă o prezență constantă și de mare impact în numeroase orașe din țară.

Genul acesta de spectacol în perioada post-revoluționară a adus un nou suflu teatrului românesc, totodată contribuind la dezvoltarea mediului artistic independent. Trupa a devenit recunoscută, reușind să atragă un public divers și vast, prin intermediul spectacolelor dinamice, umoristice, unde stilul de interpretare și scenografia erau nonconformiste. Scopul regizorului de a înlesni accesul publicului la teatru, într-o perioadă de obscuritate generală, a fost îndeplinit: „La noi, teatrul independent este asociat creatorilor tineri, iar cel instituționalizat celor bătrâni. Or, asta nu e adevărat. Creatorii nu pot fi nici bătrâni, nici tineri. Sunt creatori pur și simplu”⁴⁵.

Prin activitatea sa, Frunză a contribuit la descoperirea și promovarea tinerelor talente. Teatrul independent a

4. <https://adevarul.ro/stil-de-viata/cultura/regizorul-victor-ioan-frunza-tinerii-de-care-2183236.html>.

5. Monica Andronescu, „Am 49 de premii și nu mi-au folosit la nimic”, în: <https://atelier.liternet.ro/articol/11452/Monica-Andronescu-Victor-Ioan-Frunza/Am-49-de-premii-si-nu-mi-au-folosit-la-nimic.html>.

beneficiat de implicarea sa, prin încurajarea noii generații de actori și regizori. Opera sa a reușit să atragă un public divers, fiind o inspirație și pentru mediul artistic independent în abordarea unui repertoriu dedicat unor audiențe variate. Influența avută asupra teatrului independent este semnificativă, întrucât a contribuit la dezvoltarea unui sector artistic, făcându-l accesibil și distinctiv publicului contemporan. În concluzie, stilul de regie al lui Victor Ioan Frunză este un amalgam de tradiție și inovație, redefinind normele teatrului modern. Atenția asupra detaliilor, explorarea în profunzime a personajelor și utilizarea elementelor tehnologice determină ca fiecare producție să se transforme într-o experiență artistică marcantă. Modalitatea prin care continuă să adapteze și reinventeze teatrul îl dezvăluie pe Victor Ioan Frunză ca un adevărat creator în domeniul artistic.

Bibliografie:

https://www.cotidianul.ro/regizorul-victor-ioan-frunza-pentru-mine-teatrul-este-un-taram-al-iluziei-si-nu-al-inselarii/#google_vignette.

<https://www.observatorcultural.ro/articol/gindesc-inovatia-teatra-la-ca-pe-ceva-discret-interviu-cu-victor-ioan-frunza/>.

<https://yorick.ro/victor-ioan-frunza-muzica-pentru-scena-e-aproape-un-partener-de-joc/>.

<https://adevarul.ro/stil-de-viata/cultura/regizorul-victor-ioan-frunza-tinerii-de-care-2183236.html>.

Monica Andronescu, *Am 49 de premii și nu mi-au folosit la nimic* (interviu cu Victor Ioan Frunză), în: <https://atelier.liternet.ro/articol/11452/Monica-Andronescu-Victor-Ioan-Frunza/Am-49-de-premii-si-nu-mi-au-folosit-la-nimic.html>.

© Anca Ofelia Marcos, 2025. Acest articol este distribuit sub licența Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY).